

Az ember itt a földön nem is annyira lépésről lépésre vándorol, mint inkább keresztéről keresztre száll. Már geometriai formáját tekintve is a kereszt: találkozás és ellentét, tiszta ellentmondás. Tragikum és reménység egyszerre. A teljes elhagyatottságnak és kiszolgáltatottságnak ama metszőpontja, ahol a lélek egyedül képes önmagát végül is egészében és véglegesen Isten kezére adni.

Az első kereszt a gyerekkor keresztje. Félelemből és bizalomból ácsolták. A második kereszt a kamaszkoré. Egyik ágának fölismerés, másik ágának tévelygés a neve. A harmadik kereszt a felnőttkor keresztje. Széthúzó találkozás

két ága. Most kell beilleszkednünk a világba, s ugyanakkor megtanulnunk lemondani róla. Az utolsó kereszt az öregkoré. A legsúlyosabb és a legkönnyebb kereszt, mivel az utolsó. Olajfák kertje, agónia a neve. „A többi kegyelem. A többi tiszta csend...” A többi: a kereszt, minden ellentmondás fölülmúlása, végleges elnémulása. Végre és végül a béke- mindennel és mindenkivel. A kereszt tragikus metszőpontja ugyanis legfőbb vigaszunk, reménységünk helye is. S hogy ez a találkozás lehetséges, arra csak az a magyarázat van. Az, hogy túl mindenben, már itt a Földön egyek vagyunk az Atyában.

Pilinszky János

„ADJÁTOK MEG ISTENNEK, AMI ISTENÉ
ÉS A CSÁSZÁRNAK, AMI A CSÁSZÁRÉ!” (Mt 22,21)

KERESZT(Y)ÉNYSÉG, GAZDÁLKODÁS, SZERVEZETI KULTÚRA

Szakmai napon vettünk részt 2017. február 16-án a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán.

A délelőtti programban elsőként **Baritz Sarolta Laura** domonkos nővér a *Háromdimenziós gazdaság – Lehet gazdálkodni erényetikai paradigmában* címmel tartott előadást, amely kapcsolódott az ugyanezen a címen megjelent legújabb könyvéhez. A *Háromdimenziós gazdaság* doktori disszertációból született. Azt a hipotézist vizsgálja és kívánja alátámasztani, hogy más emberi értékrend más gazdasági renddel jár együtt. A jelenlegi haszonközpontú, uti-

litarizmuson alapuló szemlélet alternatívája az erényetikai gazdálkodás. Így jutott el a háromdimenziós gazdasági rend modelljéhez, ami az ember erényetikai értékrendje által meghatározott rendszer, melynek alapja és végső célja az ember, vagyis az ő kiteljesedését jelentő közös megvalósítása. Mindezt a könyv második részében bemutatott kérdőíves empirikus tudományos kutatás támasztja alá.

Fogyasztói társadalomban élünk, a növekedés, a profit maximalizálásának legfőbb célja határozza meg a gazdaság működését. Ebben a rendszerben az ember a gazdaság eszköze,

humán erőforrása, pedig az embernek a gazdaság alanyának kellene lennie. Az egyén meg-sínyi ezt a helyzetet, mert a rendszer fogyasztásra sarkallja, és ezért egyre több erőforrást kell befektetnie, amiért cserébe egyre kevesebb élvezetet ér el. Ugyanakkor – ezt támasztja alá az empirikus kutatás – az anyagi javak élvezete csak bizonyos szintig okoz boldogságot, amihez ugyan hozzátartoznak az anyagi javak is, de azok az értékhierarchia alsó szintjén helyezkednek el. A kutatások azt is kimutatták, hogy az anyagi javakhoz való kötődés már nem ad kellemes állapotot, hanem ellenkezőleg, depresszióhoz is vezethet.

Visszaült a görög *οικονομία* szó eredetére, amely kettős értelmű: egyrészt, teológiai értelemben üdv történetet jelent, másrészt gazdasági értelemben a háztartás körüli teendők ellátását, szükségletek kielégítését szolgáló tevékenységek megnevezése (ez utóbbira vezethető vissza az arisztotelészi ökönomia, azaz az eredeti értelemben vett gazdaság fogalma).

A világ súlyos problémáinak legmélyén az ember erkölcsi válságát találjuk. Ezzel kell szembenézni, az ember erkölcsi mivoltát kell helyreállítani, tulajdonképpen abba a helyzetbe kell visszahozni, ami természetéből fakadóan boldogságot jelent számára. Az emberi természetet Isten teremtette, az erkölcsi értékek benne vannak, így – a legmélyebb szinten – a jóra hajlik.

Hasonlóan közelíti meg a kérdést – a nem keresztény világból – az iszlám közgazdaságtan atyja, Ibn Khaldún (1332–1406) vagy a kortársak közül a szegénybankok gondolatáról ismert Nobel-békedíjas Muhammad Junusz, illetve az egyik leghatásosabb 20. századi közgazdásznak tartott Ernst Friedrich Schumacher. A nyugati világ tudósai között is számos követője van az arisztotelészi–Szent Tamás-i gazdasági megfontolásnak, gondoljunk az egyház társadalmi tanítására építő római (Angelicum), amerikai (University of Saint Thomas) vagy spanyol (Navarrai Üzlet Iskola) egyetemekre. Ehhez a

témához kapcsolódva mutatott be a nővér egy újonnan kiadott kötetet, amely a Kairosz kiadónál jelent meg, *Antonio Genovesi: Értekezések a kereskedelemről, avagy a polgári gazdaságról – Válogatott részletek (1765-69)*. Genovesi XVIII. századi olasz filozófus és gazdaságpolitikus munkáit idehaza méltatlanul feledték el a haszonelvű gazdaságpolitika egyeduralma miatt. Ő volt ugyanis az első, aki az emberközpontú gazdaságról értekezett. Hatása fölfedezhető a nemzetközi alternatív közgazdasági irodalomban, főként a civil gazdaságtan területén.

Az emberközpontú gazdaság megteremtése mindannyiunk számára előnyökkel járna. Elhozhatná a békét, felszámolná a szegénységet, s megoldást jelenthetne a klímaváltozással kapcsolatos problémákra. Hiszen ha az összes döntéshozó az irányzatban használt Eric Fromm-i objektív önérték alapján döntene, amely azt mondja, hogy „*az én önértékemben a másik ember javának az akarása is benne van*”, akkor könnyebben jutnának megegyezésre nagy horderejű kérdésekben is. Ha az ember önmagát akarja megvalósítani, rájön, hogy az erényes létmódban érzi jól magát. Arisztotelész szerint az erény a jóra való cselekvési készség. Hogy mi a jó, azt az ember erkölcsi mivolta határozza meg, és ezek a jók értékhierarchiát alkotnak, mely mentén haladva az ember egyre inkább kiteljesedik, egyre értékesebb, „tökéletesebb” lesz. Keresztényként az Istennel való kapcsolat a célja, ebben realizálja erkölcsi mivoltát. A boldogság egyik összetevője, hogy az ember dinamikusán el akar érni egy célt, és ebben kiteljesedik. A másik komponens a tartalmas és jó emberi kapcsolatok adják. Van egy a harmadik összetevő is, ez pedig a lelki élet. Láthatjuk, mennyire összetett az erényetika boldogságfogalom.

Baritz Sarolta Laura nővér számára nem ismeretlen az üzleti élet, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen 1983-ban diplomázott szakember többek között az egyik nemzetközi tulajdonú üdítőital-gyártó és élelmiszer-ipari

vállalat, a Pepsi-Cola nemzetközi kereskedelemfejlesztési menedzsere volt. Nyelvismerete, szaktudása okán számos külföldi utazáson, hosszabb-rövidebb kiküldetésen járt, jelentős üzletkötéseket bonyolított. 1994 óta tagja a magyarországi domonkos nővérek szerzetesi kongregációjának, és a rend budakeszi rendházában él. 2005-től a Corvinus Egyetem PhD-hallgatója, ugyanitt doktorált 2014. október 13-án. 2010-től a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán társaival új szakirányt hozott létre az egyház társadalmi tanításán alapuló közgazdaságtan oktatására.

A második előadást **Bokros Márk** bencés szerzetes, tanár, prefektus, a Pannonhalmi Főapátság HR Igazgatóságának munkatársa tartotta „*Csak azt tegyük, ami örökre a javunkra válik...*” *Keresztény értékeken alapuló (szervezeti) működés a benedeki Regula szellemében* címmel.

Először a szerzetesi létet ismertük meg a Regula alapján, mint időben és történelemben koncentrált életet. Minden keresztény ember, így a szerzetes célja is, hogy ebben az alapvetően választások és döntések sorozatára épülő életben képes legyen fenntartani azt a jóra való szüntelen nyitottságot, amely Isten melletti elköteleződéséből fakad. Amikor Szent Benedek a VI. században közösséget alapított és regulát írt, társai számára egy olyan környezetet akart létrehozni, amely segíti őket ennek az Istenre irányultságnak a kialakításában és megőrzésében. Benedek tulajdonképpen nem tett mást, mint lehatárolta a teret (stabilitást, állhatatos megmaradást rendelt a monostor falain belül), hogy szerzetesei figyelmét koncentrálni tudja életük igazi értelmére és feladatá-

ra, Krisztus követésére. Ugyanezt tette, igaz közvetettebb módon, az idővel is: napirendet, kiemelt időszakokat és igazodási pontokat határozott meg a közösségnek, hogy képes legyen választ adni a mindennapi isteni szóra. A temporális lehatárolás még inkább érzékelhetővé válik akkor, ha az engedelmességet úgy fogjuk fel, mint a szerzetes rendelkezésére álló szabad idő odaadását előljáróján keresztül Istennek.

A vezetést a 21. században Szent Benedek Regulája szerint a management tudománya felől is megpróbálták megközelíteni. A célok megvalósítását – az apátságot eredményesebben üzemeltessék, igazgassák, vezessék – egy többtagú igazgató tanács segíti. Közlelebbről a Pannonhalmi Apátságról volt szó, ahol a rendház mellett iskola, szociális otthon, borászat és egyéb gazdasági tevékenység folyik. Az Apátság a környék egyik legnagyobb munkaadója, közel 300 ember dolgozik itt. A HR Igazgatóság – melynek előadónk is tagja – szervezetfejlesztési, vezetéseméleti, projektmenedzsmenttel kapcsolatos ötleteket, javaslatokat ad: hogyan lehet a szociális jellegű intézményeiket (iskola, szociális otthon) még jobban támogatni és finanszírozni. A kommunikáció, az egymással való kapcsolattartás nagyon fontos egy közösségben ahhoz, hogy egészséges kapcsolatok legyenek ne csak a közösség tagjai között, hanem minden érintettel, illetve hogy ezek a kapcsolatok értékekre épüljenek. Ha az érintettek által keresett értékekre alapozva kezdünk el egy tevékenységet, akkor az olyan pozitív hatást generál, amely nemcsak a közösségnek, hanem a külső környezetnek is hasznos és pozitív.

Ezek alapján az előadó felvázolta a küldetésnyilatkozatukat:

Evangeliumi értékekre épülő	közösség	amely a mindennapokban működőképes	és pozitív kisugárzása van
keresztény alapértékek	belső kapcsolatok, közösségépítés, csapatmunka	hatékony fenntarthatóság	spirituális misszió megvalósítása
nyitottság, diszkréció, PAX, személyesség	tisztelet, alázat, bizalom, megbecsülés, elismerés	szakmaiság, elkötelezettség, minőség, profizmus, gondosság, stabilitás és rugalmasság, koncentráltóság	
	együttműködés / kommunikáció (információ-megosztás, segítőkészség, lojalitás)		

Benedek számára az a legfontosabb, hogy a vezető a maga személyisége révén vezessen. A vezetés célja nem a nyereség lehető legnagyobb tétele, hanem az, hogy gondosan bánjunk a teremtetett javakkal és az emberekkel, s így felépítsük Isten házáat. A kolostor, mint Isten háza nemcsak a szerzetesek imái, hanem munkájuk által is épül. A vállalkozások is nevezhetők „szentélyeknek”: azoknak az embereknek a közösségei ezek, akik mozgósítják erőforrásaikat, szeretik és tisztelik egymást, megbíznak egymásban és közös nyelven beszélnek. Amit tehát Benedek „Isten házának” nevez, az olyan hatékony vezetést feltételez, mely anyagilag is jó nyereséget hoz. A csaknem 1500 éves Benedek-féle vezetési modell ma ismét korszerű, és képes válaszolni korunk kérdéseire.

A délutáni kerekasztal beszélgetést Ásványi Ilona elnök asszony moderálta. Résztevői Németh Tamásné (Pannonhalmi Főapátság), Köntös László (Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei igazgatója), G. Szabó Botond (Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára igazgatója és egyben az Országos Református Gyűjteményi Tanács

elnöke), illetve Orosz Anna (EKE kamarás, a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteménye – Könyvtár titkára) voltak. Szó esett a megnövekedett állami támogatás elosztásáról, felhasználásáról, a kulturális illetmény-pótlék értelmezéséről saját intézményükben. A beszélgetés folyamán kiderült, hogy a felekezetek között más-más fenntartói szempontok érvényesülnek a támogatás elosztásában, az sem mindegy, hogy önálló gazdálkodási intézményről beszélünk vagy sem. A résztvevő kollégák felszólalásaiból szomorúan hallottuk, hogy az iskolai és a kisebb egyházi könyvtárakba nem úgy jut el vagy el sem jut a várva várt anyagi segítség.

A szakmai napok mindig konstruktívak és építőek, alkalmat teremtenek arra, hogy megosszuk egymással örömeinket, gondjainkat és együtt gondolkodjunk olyan megoldásokon, amelyek hatékonyabbá teszik könyvtári munkánkat. Köszönet a szervezőknek és a résztvevőknek!

*Kovácsné Pázmándi Ágnes
Dunamelléki Református
Egyházkerület Ráday Könyvtára*

QULTO SZAKMAI NAP – 2016

A Monguz Kft. 2016. december 14-én az Országos Széchényi Könyvtárban rendezte meg információs napját könyvtárak és más szakmai partnereik részére.

Czoboly Miklós bevezető szavai után áttekintette a 2016. évi projekt-tevékenységeket, sikereket. Több más eredmény mellett beszámolt arról, hogy 2016-ban sor került a Qulto-Huntéka rendszer gyarapítási moduljának alapos megújítására, a fejlesztéseket az EGIS gyógyszergyárral kialakított partnerségi megállapodás keretében sikerült megvalósítaniuk.

Szabó Mihály a termékfejlesztő és terméktámogatási területen elért eredményeket értékelte. A Corvina rendszer fejlesztése, frissítése, a frissítéshez tartozó különféle funkciók tesztelése során jól tudtak együttműködni a különböző könyvtárakkal, amelyek közül kiemelte a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárral folytatott munkát. Számottevő mértékben továbbfejlesztették a HunTéka rendszert is, melynek tesztelése még folyamatban van. Az év legnagyobb eredménye az OPAC3 felület kialakítása volt, amely jelentős mértékben megújítja a Corvina webes felületét. Az új felület a korábbihoz képest többféle, árnyaltabb keresési lehetőséget biztosít az online katalógusban. Ez lesz az első olyan OPAC, amely HunTéka és Corvina rendszerekhez kötődő funkciókat is egyesít. Az OPAC3 tesztelése jelenleg is folyik néhány intézményben, többek között a Sapiaientia Könyvtárban is.

Pancza János, nemzetközi igazgató a külföldi szakmai projekteket tekintette át. A Qulto román és lengyel partnerekkel szerződött, illetve szakmai napokat szervezett Törökországban, Romániában, Horvátországban és Lengyelországban is. A cég a fenti országok mellett Bulgáriában is megteremtette annak a lehetőségét, hogy a későbbiekben ott is terjeszkedhessen.

Jelentős lépéseket tettek a Qulto rendszerek adatbázisai felől az Europeana aggregált rendszere felé, hogy a jelenlegi nehézkes adatátvitelt megkönnyítsék. A Folio integrált közgyűjteményi szoftverkörnyezet kialakítása folyamatban van, amely az alapmodulokra épülve, szabadon konfigurálható rendszer építését teszi lehetővé.

A hazai könyvtárak jövőjéről beszélt *Dr. Kokas Károly*, a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtárának főigazgató-helyettese. Előadásában reflektált azokra a paradigmatis változásokra, amelyet a könyvtárak körül megújuló technikai-társadalmi környezet hozott magával. A digitalizált állomány könnyű hozzáférhetősége több ezer éves kultúrkincsőrző tabukat döntöget meg. Kiemelte, hogy a könyvtáraknak kiemelt feladata van az információs műveltség terjesztésében. Minden intézménynek ki kell alakítania a saját maga információs portfolióját, mellyel segíti a felhasználók mindennapi munkavégzését, információs igényeinek hatékony kielégítését, és folyamatos segítséget ad a felkínált eszköztár hatékony használatához.

Kármán László, a cégcsoport ügyvezetője bemutatta a Qulto portfóliójának főbb elemeit, kapcsolódási pontjait. Elmondta: olyan termék-, szolgáltatási palettát kínálnak, amelyből a könyvtárak, a levéltárak és a múzeumok is kiválaszthatják a számukra megfelelőt. A közgyűjtemények által őrzött kultúrkinccs újrahazanosítására kiemelt figyelmet kell fordítani, ehhez nyújt lehetőséget a kulturális turisztikai projektekbe történő bekapcsolódás, illetve játék és attrakciófejlesztés. A közgyűjtemények igényeihez igazodva abban segítenek, hogy a velük kapcsolatban álló szervezetek céljait szabadon formálható, rugalmas intézményi szolgáltatási portfóliók kialakításával, modern technológiai elemekre támaszkodva érék el.

Arató Balázs, a Pécsi Tudományegyetem Tudásközpontjának munkatársa, az elsőként náluk bevezetett online fizetési rendszer előnyeiről adott áttekintést.

Markó Tamás ismertetett egy nyílt forráskódú szoftvert, amelyet a Pécsi Tudásközpont vezető-sége részére alakítottak ki. A program a Corvina rendszer statisztikai adatforrásainak felhasználásával a könyvtár használatára, szolgáltatásaira vonatkozó különféle adatokat jeleníti meg

vizuálisan, diagramok segítségével.

Bánki Zsolt, a Petőfi Irodalmi Múzeum és *Simon András*, a Monguz Kft. munkatársa a múzeumban zajlott személynévtér-fejlesztési munkáról adtak rövid áttekintést.

Turai István, a törökbálinti Volf György Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény képviselője bemutatta, hogy hogyan használták a Hunteka rendszert a helytörténeti adataik digitális feldolgozásában és közzétételében. Az új portál látványosan bemutatja a digitális szöveg-, kép-, hang- és videoanyagokat egyaránt.

A szakmai nap délutánján a Monguz Kft. munkatársai workshopok keretében mutatták be a Qulto portfóliójának különféle elemeit. Többek között modern e-learning megoldásokat támogató programokat, valamint a múzeumi informatika terén kínált eszközöket, továbbá egy tesztelés alatt álló plágiumkereső szoftvert.

A cikk a Monguz Kft beszámolójának felhasználásával készült: https://qulto.eu/hu/valasztott_hir/-/tartalom/qulto-szakmai-napot-tartottunk-76455

Tegzes Béla

Sapientia Szerzetesi Hittudományi

Főiskola Könyvtára

OLVASTAM EGY JÓ KÖNYVET...

Egy négyéves projekt keretében a Teológiai Intézet könyvtára jelentős támogatással új teológiai szakirodalom beszerzéséhez kezdett az Intézetben folyó oktatás és kutatás támogatása céljából. A svájci HEKS (Hilfswerk der Evangelischen Kirchen Schweiz) támogatása révén 2016-ban kb. 70 olyan új teológiai szakkönyvet sikerült megvásárolni, amelyek korunk teológiájának legjelentősebb munkái közé tartoznak. Ezeket a könyveket szeretnénk életre kelteni, behozni a köz tudatba úgy, hogy beszélünk róluk. Havonta egy keddi este alkalommal egy könyvet vagy szerzőt választunk ki, amelyet egy teológiai tanár mutat be. A rendhagyó prezentáció és esti beszélgetés rendjén lehetőséget nyújtunk arra, hogy a könyv által tárgyalt témához kapcsolódóan kérdéseket vessünk fel, vitassunk meg.

Február 28-án Thomas G. Long, *Preaching from Memory to Hope*

című könyve került bemutatásra. Thomas G. Long korunk egyik legnevesebb homiletikusa. Bemutatott könyve a 20. századvég és a 21. század elejének amerikai prédikálásáról szól. A szerző azt állítja, hogy a szószekek legnagyobb vétké az, hogy nem szölik az evangéliumot, a jó hírt. „Ha nincs hír, az rossz hír” – mondja, és hangsúlyozza, hogy korunk szekularizálódó közegében is hirdetni kell és lehet a jó hírt, „a jelen idejű Istent”.

A felvezetőt Dr. Koppándi Botond, az unitárius kar gyakorlati teológia tanára tartotta, aki a Debreceni Református Hittudományi Egyetem doktori iskolájának keretében 2016 novemberében

védte meg a disszertációját, amelynek címe: *Az „új homiletika” mozgalom és az amerikai protestáns prédikálás megújítása.*

A könyvbemutató során megismerhettük Thomas G. Long műveinek homiletikai szemléletét, kitekintéssel az amerikai „új homiletika” mozgalom vezető egyéniségeinek munkásságára is (Fred Craddock, David Buttrick, Eugene Lowry, Lucy Rose, David Randolph). A könyv és az „új homiletika” mozgalom méltatása, majd az azt követő beszélgetés kitért az erdélyi homiletika megújulási lehetőségeinek vizsgálatára is.

Kurta József

Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Könyvtára

AZ MKE TUDOMÁNYOS ÉS SZAKKÖNYVTÁRI SEKCIÓ KÖZGYŰLÉSE A BME OMIKK-BAN

A hóolvadás miatti közlekedési nehézségek ellenére február 1-én közgyűlést tartott a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Tudományos és Szakkönyvtári Szekciója.

A gyűlést Téglási Ágnes elnök asszony vezette. A pénzügyi és szakmai jelentések elfogadását követően a 2017. év terveinek ismertetésére került sor. A Szekció idén is részt szeretne venni a Könyvfesztivál keretében a Könyvtáros Klub rendezvényén, illetve az MKE miskolci Vándorgyűlésén. A 2017-es tervek között szerepel egy grazi szakmai kirándulás is. Kálóczi Katalin, az ELTE Egyetemi Könyvtár főigazgatója javasol-

ta, hogy az ELTE EK és az MKE TSzSz közösen rendezzen egy konferenciát, amelynek központi témája a „zöld könyvtár” lenne. A közgyűlés utolsó pontjaként az idén esedékes tisztújítás előkészítésére került sor, mivel 2017-ben az elnökség és az Ellenőrző Bizottság tagjainak mandátumai is lejárnak.

A szekció találkozója egy közös büféebéddel zárult, amit jó hangulatú baráti beszélgetés kísért.

Zsohovszky Márta

*Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára*

IFLA

International Federation of Library Associations and Institutions

A Csongrád Megyei Könyvtárosok Egyesülete szervezésében 2017. február 9-én szakmai továbbképzést rendeztek Szegeden a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárban. A program keretében *Barátné dr. Hajdu Ágnes*, az MKE elnöke tartott előadást az IFLA trendekről.

Az előző Hírlevélben Kührner Éva mutatta be az MKE szervezésében megrendezett konferencián elhangzottakat. Igyekszem nem ismételni tényeket, hanem kiemelni részleteket.

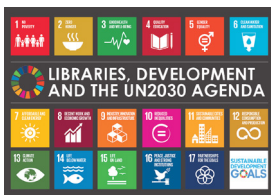
Az előadásában Barátné dr. Hajdu Ágnes bemutatta az elmúlt évek IFLA elnökeit, jelmondataikat, és megtudhattuk, hogy a stratégiai gondolkodás hogyan kapott egyre nagyobb szerepet a szervezet életében. A trendeket 2013-ban fogalmazták meg először, majd 2016-ban update-jükre került sor.

Az öt fő trend:

- Az új technológiák megnövelik, de egyben be is határolják azok körét, akiknek hozzáférésük lesz az információkhoz;
- Az online oktatás demokratizálja és megváltoztatja a globális tanulást;
- A magánélet és az adatvédelem határait újra kell definiálni;
- A hipertérben keletkező közösségek érzékelik és erősítik az új hangokat és csoportokat;
- Az új technológiák megváltoztatják a globális információs gazdaságot.

A trendek megfogalmazása Sinikka Sipilä elnök nevéhez kötődik, aki azt vallja, hogy a trendek kiindulópontul szolgálnak, és a továbblépéshez nyújtanak segítséget. A trendek azt fogalmazzák meg, hogy a könyvtárosoknak milyen kihívásokkal kell szembenézniük.

Egy évvel később, 2014-ben született meg a Lyoni nyilatkozat, amely szerint a fenntartható fejlődés egyik alappillére az információhoz való hozzáférés. A dokumentumot Donna Scheeder, akkori

A kép forrása: trends.ifla.org

elnök az ENSZ ülésén is bemutatta. A Lyoni nyilatkozat az ENSZ által megfogalmazott 17 fenntarthatósági fejlődési célhoz, és az ebből kibomló 169 alcélhoz fogalmazza meg a könyvtári célokat. Az IFLA részletesen definiálta, hogy a könyvtárak

hogyan tudnak a célok megvalósításában segíteni. Ehhez elkészült 2016-ban egy kiadvány „Access and opportunity for all”, azaz „Hozzáférés és lehetőség mindenki számára” címmel. A brosúra bemutatja, hogyan járulnak hozzá a könyvtárak a célok megvalósításához. A dokumentumba belelapozva (elérhető: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/libraries-development/documents/access-and-opportunity-for-all.pdf>) láthatóak a 17 célhoz megfogalmazott elképzelések a világ sok részéről. A nyolcadik célnál, amely a foglalkoztatáshoz kapcsolódik, a könyvtárak szerepét vázolja a munkahelykeresés segítségével, a nyilvánosan elérhető elektronikus eszközök segítségével. Az első célnál, a szegénység megszüntetésénél Szlovénia és Srí Lanka példáit olvashatjuk. Ljubljanában a városi könyvtár ad otthont a Foglalkoztatási Információs Központnak, amely a hajléktalanokat támogatja és igyekszik visszavezetni őket a munka világába. Srí Lankán a kormány által támogatott program működik, amely a digitális írástudást szeretné terjeszteni a legszegényebb lakosok körében. A negyedik cél a minőségi oktatás támogatása, amelyről gondolhatjuk, hogy az egyik alapfeladatunk. Itt is különböző országokban megvalósuló kezdeményezésekről, programokról olvashatunk.

Érdemes kicsit megismerkedni az IFLA kezdeményezéseivel, szemléletével, hiszen, ahogy figyelhetjük a közeljövőben is lesz/volt hazánkban IFLA rendezvény, amelyek fontos mérföldkövei lehetnek a hazai könyvtárgynek.

Kövécse Ildikó

Gál Ferenc Főiskola Könyvtára

SZAKMAI ISMERETEK ÉS KÖNYVTÁROS HIVATÁS

Egyesülésünk meghívást kapott az MKE Tudományos konferenciájára, amelyet március 1-én rendezett a szakmai szervezet az OSZK-ban. A „Szakmai ismeretek és készségek – átalakuló hivatás” címmel rendezett összejövetelen elhangzott előadások részben az útkeresésről szoltak: milyen szerepet tölt, tölthet be a könyvtár a hétköznapi életben (kommunikációs csatorna, szociális szerep, közbeszéd alakítása). Másrészt rövid összefoglalást hallhattak a megjelentek a közelmúltban zajlott „Könyvtárosok digitális kompetenciájának mérése” felmérés értékeléséről. (Összesen 606 kitöltött kérdőív érkezett, több egyházi könyvtáros kolléga is vállalkozott a kérdések megválaszolására.) A digitális és nyomtatott bibliográfiák, repertóriumok hiányosságainak tárgyalása mellett ismét szó került a szerzői jog alkalmazásáról, de a Pécsi Tudományegyetem munkaköri modell-váltásáról is. A közösségi média használatának helyét, szerepét, a benne rejlő lehetőségeket Börzsönyi Nóra ismertette, aki 2015-ben az „Év fiatal könyvtárosa” díj birtokosa lett. Az előadások sorát a határon túli könyvtárak, könyvtárosok zárták: helyzetképet kaphattunk a nemzetiségi könyvtárakról és a nemzetiségi könyvtárosok kompetenciáiról.

Török Beáta
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

Meghívó

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete

**Szakmai ismeretek és készségek –
átalakuló hivatás**

címrel országos konferenciát szervez, amelyre tisztelettel meghívjuk

Dátumja: 2017. március 1. 10.00 – 15.00
Helyszíne: Országos Széchényi Könyvtár, 1827 Budapest, Budavári Palota „J” épület, VI. színt előudterem

A konferencia programja

10.00 – 10.10 Kézfételt 10.10 – 10.25 Trendek a kompetencia alapú oktatásban és karrierépítésben 10.25 – 10.45 Libraries as an infrastructure for the public sphere: changing role and changing competencies? 10.45 – 11.05 A digitális könyvtárak, katalogusok, bibliográfiai adatházak erőnyei és hiányosságai – egy kutató személgéltől 11.05 – 11.20 Könyvtáros digitális kompetencia-kérdésk 11.20 – 11.40 Library professionals in times of social and technological change - stepping up into new roles 11.40 – 11.55 Kísérlet a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpontban dolgozó szakemberek kompetenciáinak meghatározására 11.55 – 12.45 Befejezés 12.45 – 13.05 The librarians professional knowledge and skills in the changing digital circumstances 13.05 – 13.20 A szerzői jog alkalmazási körében szükséges kompetenciák 13.20 – 13.40 Work-learn-life-balance and health management: Relevant for librarians? 13.40 – 13.55 Könyvtáros a közösségi médiában - készségek és kompetenciák 13.55 – 14.10 A nemzetiségi könyvtárosok szakmai kompetenciái a magyar nemzetiség kulturális életében Kárpátalján 14.10 – 14.25 A nemzetiségi könyvtárosok szakmai kompetenciái a magyar nemzetiség kulturális életében Szlovéniában 14.25 – 15.00 Hozzájárulások. Zárás	Előadó: Batiné dr. Hajdu Ágnes elnök, Magyar Könyvtárosok Egyesülete Előadó: Dr. Gáza István Csé igazgató, Magyar Tudományintézet és Egészségtudományi Intézet Előadó: Eszenyó dr. Borbély Mária elnöklégti tag, Magyar Könyvtárosok Egyesülete Előadó: Maria Coten, IFLA - International Federation of Library Associations and Institutions Management of Library Associations Section Előadó: Dr. Fischer dr. Dániel Ágnes egyetemi tanár, Görgény, Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont Előadó: Rosa San Segundo, professor of the Universidad Carlos III de Madrid, Library and Information Science Department Előadó: Dr. Redl Károly alelnök, Magyar Könyvtárosok Egyesülete Előadó: Ulrike Lang Head of Education and Training Department, State and University Library, Hamburg Carl von Ossietzky, IFLA Education and Training Section Előadó: Börzsönyi Nóra könyvtáros, Budapesti Corvinus Egyetem, Egyetemi Könyvtár Előadó: Varga Éva elnök, Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete Előadó: Zágony-Csuka Judit, Muravidéki Magyar Nemzeti Önkormányzat Köztudós
---	---

Kérem, hogy fogadják el az MKE Elnökségének meghívását, tiszteleg megjelentéssel a rendezvényünkre!
A programot szimultánfordítással biztosítjuk.

Török József

Félszázad

Ecclesia Kiadó, Budapest, 2016.

Molnár Renáta, Hofher József SJ

A mozgás lelkesége : Nordic walking
és szemléltető ima

JATEPress, Szeged, 2016.

FELKÉSZÜLÉS AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT FOGADÁSÁRA A KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN

...amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek,
velem tettetek. (Mt, 25, 40)

A nemzeti köznevelésről szóló törvény szerint az érettségi vizsga megkezdéséig ötven óra közösségi szolgálat (IKSz) teljesítése szükséges, amelyet a tanulóknak kell igazolniuk. A tanulók számára a középiskolák a 9–11. évfolyamon, lehetőség szerint három tanévre, arányosan elosztva szervezik meg a közösségi szolgálat teljesítésére alkalmas tevékenységeket. Az iskolai közösségi szolgálat lehetővé teszi, hogy fiatalok szervezett keretek közt és megfelelő felkészítéssel vehessenek részt ilyen programokban. Fontos cél, hogy a fiatalok megtapasztalhassák az önzetlen részvétel és a másokon való segítség élményét. Nyilvánvaló, hogy az ilyen tapasztalatokat szerző fiatalsággal nagyobb esélyünk lehet arra, hogy egy emberibb, szolidárisabb társadalomban éljünk, és hogy a mostani fiatalabb (és idősebb) generációk élesben sajátítsanak el olyan személyes és társas kompetenciákat, amiket iskolapadban ülni igen bajos lenne.

E törvény szellemében szeretnénk megszervezni intézményünkben, az Evangélikus Országos Gyűjteményben is a közösségi szolgálat fogadását.

Az iskolai közösségi szolgálatról

Hazánk az egyetlen olyan európai ország, ahol a közösségi szolgálati tanulás (iskolai közösségi szolgálat) kötelezővé vált, bár 2012-ben Hollandiában – egy több éves kutatási, előkészítési és értékelési szakaszt követően – szintén országos szinten bevezették, azonban 2013-ban visszavonták annak kötelező jellegét. Nemzetközi viszonylatban vegyes a közösségi szolgálati tanulás megítélése.

Országos Széchényi Könyvtár
Könyvtári Intézet

Iskolai
Közösségi
Szolgálat

Billig és munkatársai egy 2005-ös tanulmányban a kutatási tapasztalatok nyomán tömören megfogalmazták a sikeres közösségi szolgálati tanulás feltételeit. Szerintük a jól működő közösségi szolgálat alapjai a világos oktatási célok és a diákok

számára kihívást jelentő, valódi közösségi szükségletekre reagáló, látható eredménnyel járó feladatok. Mindehhez a diákok számára választási lehetőségekre, világos, konkrét értékelési rendszerre, sokrétű reflexiós tevékenységre és a diákok munkájának elismerésére van szükség.

Az iskolai közösségi szolgálat bevezetése előtt Magyarországon azonban nem készültek előzetes hatásvizsgálatok, amik alapján ki lehetett volna dolgozni a módszertant a pedagógusok és a fogadószervezetek számára. Felkészítésüket, munkájukat jelenleg nem kötelező jellegű tanfolyami szintű képzések segítik. Ugyanakkor mindkét fél (a fogadó és a szolgálatot végző) felkészítése, a tevékenység előkészítése mindkét oldalon, valamint a folyamatos kommunikáció elengedhetetlen egy sikeres program során. Az iskolai közösségi szolgálat értelmes működéséhez szükséges, hogy az intézményekben néhány munkatárs megfelelő felkészítést kapjon, hogy tudjon bánni a gyerekekkel és a felmerülő helyzetekkel, illetve ellássa az koordinátori, mentori feladatokat.

A képzésről

A Könyvtári Intézet által szervezett képzés során megismertedtünk az iskolai közösségi szolgálat módszertanával, szervezési feladataival, az iskolai és a fogadószervezetekkel történő koor-

dinációs feladatokkal, valamint hazai és külföldi jó gyakorlatokkal. A közösségi gyakorlat egyszerre szolgálat, ezáltal pedig egy szervezet vagy közösség munkájába történő segítő bekapcsolódás; ugyanakkor egyfajta tanulási folyamat.

A továbbképzés segítséget nyújtott ahhoz, hogy képessé váljunk az iskolai közösségi szolgálatban résztvevőkkel való munkára. Megismertük az önkéntesekkel, az iskolai közösségi szolgálatot teljesítőkkel való munka jogi, szakmai rendszerét. Ezt követően az iskolai közösségi szolgálati tevékenység szervezetben elfoglalt helyéről, folyamatáról és azokról a felkészülési lehetőségekről, teendőkről hallottunk, amelyeknek már a tevékenység intézményi bevezetése előtt jelentősége van. A közösségi szolgálat bevezetése az intézmény szervezeti kultúrájába és működésébe új elemeket hoz, amely a mi esetünkben akár a múzeum, akár a könyvtár napi munkájában változtatást igényel. Ezek átgondolását segítette a tanfolyamon az elméleti és csoportmunka keretében történő gyakorlati feldolgozás.

Megismerkedtünk a folyamatot támogató, a koordinátori és mentori szerepkörrel, különös hangsúlyt helyezve a szakemberek dokumentációs tevékenységére, ami a közösségi szolgálati programok megvalósítása során folyamatos feladatot jelent.

Tanulságok, vélemény

Az elméleti oktatáson-, és a közösségi szolgálatról tanultak alapján általánosságban a következő pozitívumokat szűrtem le:

- A tanulók bevonása a közösségi szolgálatba új erőforrást fog jelenteni intézményünknek.
- Fontos alapérték az együttműködés és a kölcsönösség, aminek meg kell jelennie a program minden fázisában és elemében – a résztvevő szervezetek és intézmények közt egyaránt.
- Kiemelt feladatunk, mint fogadó intézménynek, hogy meghatározzuk a közösségi szolgálat célját, illetve az intézmény programjába való integrálhatóságát. Különösen szem előtt kell tartani a program céljait, és azt, hogy mindhárom fél (is-

kola – fogadó intézmény – diák) között – lehetőleg hosszú távú – közvetlen kapcsolat jöjjön létre.

Múzeumunk, illetve a könyvtárunk számára is jelentős előnyökkel járhat a szolgálat:

- az intézményi feladatok új szempontok szerinti végiggondolása,
- megújuló szemlélet,
- értékteremtés, készségek és képességek javulása, a kommunikáció fejlesztése,
- más intézményekkel történő kapcsolat felvétele, erősítése,
- evangélikus, keresztény kultúránk megismeretése és tisztelete,
- az intézményhez kötődő, az intézményt látogató, esetleg önkéntesként is segítő generáció felnevelése.

Az Evangélikus Országos Könyvtár valamint a résztvevő könyvtáros kollégák és diákok számára:

- Találkozás a hasznosság, a segítségnyújtás élmenyével.
- A könyvtár által kínált tanulási lehetőségek sokszínűsége.
- Személyes kapcsolatok építése a könyvtár munkatársaival, és az olvasókkal.
- A közös munkavégzés során közelebbi képet kaphatunk a korosztály olvasási, szórakozási, tanulási, kapcsolatteremtési szokásaikról, igényeiről.
- Lehetőség egy-egy szolgáltatás számára, hogy közvetlen visszajelzéseket kapjunk a középiskolás használóktól a szolgáltató folyamatok működéséről.

A könyvtár által kínált lehetőségek

A diákok megismerkedhetnek a könyvtár raktári rendjével, és részt vehetnek a visszahozott dokumentumok helyre pakolásában. A feladatok közé tartozhat a polcok raktári rendjének ellenőrzése, fenntartása, valamint a raktári jelzetek javítása is. Mindez megkönnyítheti későbbi tájékozódásukat a könyvtári dokumentumok és lelőhelyük között. Ezzel a tudással magabiztosabban használhatják a könyvtár(ak) gyűjteményét. Egy

szakterület rendjéért vállalhatnak felelősséget. Tanulásukat, iskolai felkészülésüket segítheti a könyvtár portálján található linkgyűjtemények megismerése. Feladatuk lehet a linkek működésének ellenőrzése. Az ellenőrzést érdeklődési körükhöz igazítva végezhetik. Linkajánlásaikkal bekapcsolódhatnak a tájékoztató munkába. Kapcsolatteremtő képességük, segítőkészségük fejlesztésére ad lehetőséget az OPAC könyvtári katalógusgépek használatának közvetlen, személyes segítése. A feladat számukra is nagyobb gyakorlatot adhat egy-egy dokumentum megtalálásához. Megosztva a tapasztalatokat a mentorukkal és egymással, a tudásuk átadásának sikerét élhetik át. A közösségi feladatként végzett könyvtári munkák között szerepelhet az evangélikus évfordulókhöz, rendezvényekhez kapcsolódó könyvajánlók összegyűjtése, előkészítése. Ennek folyamán betekintést nyerhetnek az adott téma legfontosabb ajánlott irodalmába, és tapasztalatot szerezhetnek egy-egy ajánló összeállításának menetéről. Esetenként a könyvtár munkatársai is kérhetnek javaslatot a diákoktól, hogy milyen dokumentumajánlók, témakörök érdekelhetik a középiskolás korosztályt. A közös témaajánlások megjelenhetnek az adott iskolában: diákok honlapján, az iskola hirdetőtábláján, az iskolarádiókban, a helyi programokon stb. A könyvtárban végzett közösségi szolgálat során megismerkedhetnek a kisebb gyermekeknek ajánlott könyvtári olvasásnépszerűsítő szolgáltatásokkal, programokkal. Ehhez kapcsolódóan könyvajánlók készítésében, a gyerekeknek tartott meseolvasásban, a nekik készült játékok, rejtvények megfejtésének értékelésében vehetnek részt. Javaslaikkal segíthetik a tevékenységet. A megismert módszereket tovább vihetik a saját közösségükbe.

Összegzés

Szeretném leszögezni, hogy rendkívül fontosnak tartom az ifjúsági vagy iskolai közösségi szolgálat ügyét. A tanfolyam ennek a programnak a létjogosultságáról és fontosságáról teljesen

meggyőződött. De szem előtt kell tartanunk, hogy létfontosságú, hogy a szolgálati tevékenységnek haszna legyen a tanulók számára. Az iskolai közösségi szolgálaton keresztül lehet tudatosítani a fiatalokban, hogy nem csak jogaik vannak, hanem kötelességeik is, és ezek között fontos helyet kap az önzetlen segítség, a nagyobb közösség életében való tevékeny részvétel, s nem utolsósorban munkatapasztalatokat is szerezhetnek.

A tanfolyam rávilágított, hogy nincs egységes megoldás, nincsenek egy az egyben átemelhető gyakorlatok. Minden fogadó és küldő intézmény más szinten áll a közösségi szolgálatban való jártasság és hozzáállás szempontjából is, ezért különböző támogatást igényelnek ahhoz, hogy kialakítsák a saját rendszerüket. A fő cél az, hogy minden intézmény – az iskolával együtt – a helyi adottságokhoz és a saját elképzeléseihez, felkészültségéhez igazodó tevékenységeket szervezzon a közösségi szolgálat programjában.

Hangsúlyozottan fontosnak tartom a tevékenységi körök gyakori újra gondolasát, más intézmények jó gyakorlatainak megismerését, valamint a diákok vagy a szülők, és nem utolsósorban a programban részt vevő kollégák tapasztalatai alapján az új kezdeményezéseinek beépítését a programba.

A közösségi szolgálati program együttműködést vár el a küldő és a fogadó szervezetek munkatársaitól, de fontos, hogy tisztázottak legyenek a munkakörök és a felelőségek a programban, megfelelő legyen a szervezethez és az irányítás. A fogadószervezeteknek éppúgy fel kell készülniük a középiskolások fogadására, mint az iskoláknak a küldésükre.

A fogadó intézményeknek fel kell készülniük a tanulók megfelelő felkészítésére és legalább ilyen jelentőséggel bír a program zárása, értékelése, a tanulók visszajelzései. Szükség lenne a szervezésbeli megerősítésére a programnak, hiszen sem az iskolák, sem a fogadó intézmények nem keresik és nem tartják a kapcsolatot egymással. A fogadó intézmények felelősége is

nagy; a tanulók itt akarva-akaratlan bepillantást nyernek a „felnőttek világába”, és a koruknak megfelelő kritikával szemlélik azt. Fontos tehát a szabályozás egyensúlyának megtalálása a fogadó intézmény érdekei (szolgálat) és a pedagógiai célok (diák célja) között. Érdemes lenne nyomon követni, hogy a közösségi szolgálatban részt vett tanulók önkéntesként folytatják-e tovább a közösségi munkát.

A legnagyobb kihívás viszont az iskola és fogadó szervezetek által szervezett tevékenységek

kiválasztása. Arra is vigyázni kell, hogy ne munkavégzésbe csússzon át a szolgálaton belül végzett munka, és a diákok számára a hasznosság, az élménypedagógia megfelelő hatásait produkálni tudja.

Fontos az információ megfelelő áramlása és a nagy terhet jelentő adminisztráció minél hatékonyabb formában (pl. közös, megosztott felületek) történő működtetése.

Balogh Kriszta
Evangélikus Országos Gyűjtemény

A PANNONHALMI FŐAPÁTSÁGI KÖNYVTÁR ŐSNYOMTATVÁNY-ADATBÁZISÁRÓL

A muzeális gyűjteménnyel bíró könyvtárak egyik legértékesebb állományrésze az ősnymtatványtár. A legkorábbi nyomtatványok számítógépes katalogizálása, adatbázisban való feltárása és nyomtatott katalógusban való közzététele a 21. században olvasói-kutatói kíváncsiság, mely széleskörű műveltséget, klasszikus és modern nyelvek ismeretét és alapos régikönyves tudást igényel.

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban őrzött ősnymtatványok feldolgozására dr. Wojtilla Gyuláné dr. Salgó Ágnes, az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Régi Nymtatványok Tára nyugállományú vezetőjét sikerült megnyernünk, aki 2014 októbertől dolgozott az adatbázison. A könyvkötések leírására dr. Rozsondai Mariannét, az MTA Könyvtár Kézirattárának korábbi vezetőjét és dr. Rozsondai Bélát, a Kézirattár egykori munkatársát kértük fel.

A program célja egy internetes adatbázis létrehozása és nyomtatott kötetkatalógus elkészítése volt. 2016. augusztus végére elkészült az adatbázis, szeptember és december között megtörtént a belső ellenőrzés W. Salgó Ágnes és a könyvtár munkatársa Samodai Éva által. A külső lektor dr. Keveházi Katalin, a Szegedi Tudományegyetem Könyvtárának főigazgatója, a MOKKA-R (Magyar

Országos Közös Katalógus-Régi könyvek) volt.

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár (már több mint 100 000 rekordot tartalmazó) online katalógusának elérhetősége: <http://corvina.bences.hu>.

Az adatbázisban 202 kötetben 232 ősnymtatvány mű található. Mivel az ősnymtatványok gyakran korai antikvákkal kolligátumot alkotnak, hozzákötött egyéb kiadványokkal együtt összesen 303 mű leírása szerepel az adatbázisban. A CIH-ben szereplő bizonytalan kiadási évű vagy korai antikva, de nem ősnymtatványaink is már feldolgozottak. Ezekkel együtt 237 műre kereshetünk, 206 kötetben.

A katalógusban részletes és szakszerű leírásokat találunk a kötetek egyedi jellemzőivel, kötésleírásokkal, bejegyzésekkel, korábbi tulajdonosokra vonatkozó információkkal, szakirodalmi hivatkozásokkal stb.

Keresési lehetőségek: szerző (a nyomdászok és a possessorok is itt kereshetők), cím, tárgyszó, kiadási év (vagy évtartomány), kiadó (nyomda).

2016. augusztustól elkezdődött a nyomtatott katalógus előkészítése, melynek megjelenését 2017. második félévében tervezzük.

Ásványi Ilona
Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

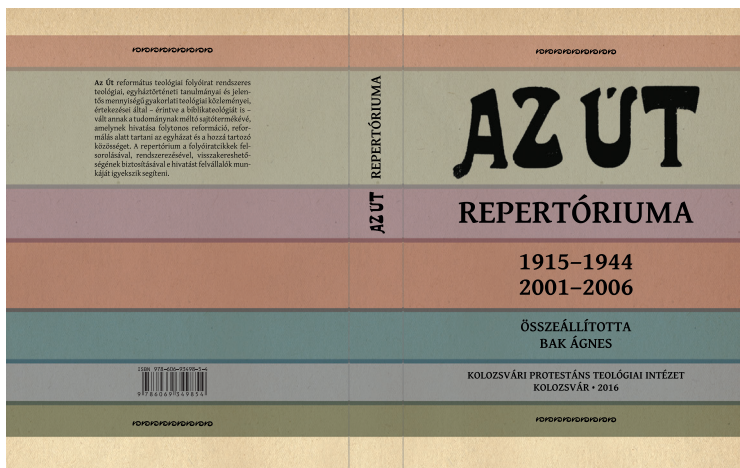
AZ ÚT REPERTÓRIUM

Megjelent Az Út című Erdélyi református teológiai folyóirat repertóriuma a Kolozsvári Protestáns Teológia Intézet kiadásában.

A folyóiratot 1915-ben alapította Ravasz László, az építő teológia szellemében. 1944-ig azon nagy teológusaink áldozatos munkáját tárja elénk (Imre Lajos, Makkai Sándor, Tavasz Sándor), akik az egyházi belmissziós munkát támogatva szorgalmazták a szemléletváltást,

miszerint a Szentírásnak kell a középpontba visszakerülnie. Ez az újreformátori teológia új szemléletmódot adott a folyóiratnak, amely továbbra is megmaradt az építés, a belmisszió szolgálatában, többértű segítséget biztosítva a lelkipászoroknak.

A 2001-ben újraindított folyóirat Kozma Zsolt, majd Kállay Dezső szerkesztésében közölt igehirdetéshez segédanyagokat, teológiai ismereteket, időszerű egyházi kérdésekről szóló következtetéseket, és tájékoztatott az egyházi közéletéről, teológiai művekről és évfordulókról.

A repertórium Az Útban megjelent teljes cikkanyag címjegyzéke és tárgymutatója, amelyben mutatók biztosítják a visszakereshetőséget. A forrásmunka a folyóiratcikkek felsorolásával összegez. Egyháztörténeti dokumentum a Teológia, mint intézmény 20. századi múltjáról, és az ott tevékenykedő, az erdélyi társadalmat alakító szakemberek, teológusok munkájáról, szakmaiságáról, valamint a teológia, mint tudományág alapját meghatározó teológiai irányzatról: az újreformátori teológiáról.

Bak Ágnes

Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Könyvtára

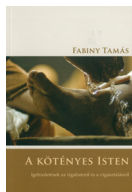
ÚJDONSÁG

Szűcs Ferenc

Kálvin olvasása közben :
Válogatott írások

Kálvin Kiadó, Budapest, 2016.

Fabiny Tamás

A kötényes Isten : Igehirdetések
az irgalomról és a vigasztalásról

JATEPress, Szeged, 2016.

1517
2017500
reformációHÍREK ÉS
ESEMÉNYEK

„ECCLESIA SEMPER REFORMANDA EST”

Kiállítás a Reformáció 500 jegyében és a 450 éve elfogadott
II. Helvét Hitvallás emlékére – Budapest, Ráday Gyűjtemény

Ecclisia semper reformanda, vagyis az egyházat szüntelen reformálni kell – tartja a mondás, amit a hagyomány Augustinustól eredeztet és századokként vissza-visszanyeri aktualitását az egyház megújulásáért. A 16. században igencsak időszerű volt ez a mondat: Luther Márton, Ágoston-rendi szerzetes, egyetemi tanár azonban nem egyházszakadást akart, hanem szerette volna bibliai alapokra helyezni az egyházat, amikor 95 tételét kiszögezte a wittenbergi vártemplom kapujára. A nagy felismerését a Római levél alapos tanulmányozása közben tette. Megvilágosodott előtte, hogy az ember csakis kizárólag Isten kegyelméből igazulhat meg, nem pedig jócselekedetek által. „...mert Isten a maga igazságát nyilatkoztatja ki benne hitből hitbe, ahogyan meg van írva: Az igaz ember pedig hitből fog élni.” (Róm 1,17)

A II. Helvét Hitvallást Heinrich Bullinger, svájci reformátor írta 1562-ben, nyomtatásban 1566-ban jelent meg. A debreceni zsinat 450 évvel ezelőtt, 1567. február 24-én fogadta el. A hitvallás nagyon gyorsan elterjedt Európában, a reformátusok a mai napig is követik tanításait. A hitvallás elfogadásában nagy szerepe volt Méliusz Juhász Péter egyháztudósnak, gyors terjedése pedig a külföldön tanuló diákoknak köszönhető. Magyar nyelvű fordítása 1616-ban jelent meg.

E két jelentős eseményre emlékezve a műemlékkönyvtár és a székház aulájában rendezett kiállítás anyagát a könyvtár és az egyházművészeti múzeum kincseiből gyűjtöttem össze. Az elsőként bemutatott kötetek Luther emlékét idézik. Két művét is láthatjuk a tárlókban, az 1524-ben megjelent, színesen illusztrált Őszövecség-fordítás eredeti példányát: **Martin Luther: Das ander Tayl des Alten Testaments Vol. 2. [Augsburg, Simprecht Ruff, 1524]**, amelyhez a metszeteket id. Lucas Cranach készítette. Amikor kézbe vettem a kötetet, a csodálat mellett megható volt az érzés: a könyv első tulajdonosa 493 éve ebből a Bibliából, anyanyelvén olvashatta Isten üzenetét.

Idé került még 2 kötet **Martin Luther: Samtliche Theils von Ihm selbst deutsch verfertigte, theils aus dessen Lateinischen ins Deutsche übersetzte Schrifften und Werke... 1-12. Band. Leipzig, 1730-1732** című művéből a szerző portréjával. Könyvészeti érdekesség, hogy a tipikusan barokk, burjánzó díszítéses gót betűs köteteket használaton kívüli kódexlapokba kötötték. Ezek a kötéstáblák feltehetően memnőként egyetlen példányát őrzik a rajtuk lévő dalamoknak és szövegeknek.

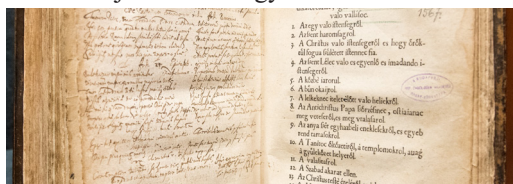
1517
2017500
reformációHÍREK ÉS
ESSEMÉNYEK

Ulrich Zwingli és Kálvin János is ebben a tárlóban „kaptak helyet”. Kálvin egyik legrégebbi portréját egy ún. korabeli „hitünk hősei” típusú humanista és reformatori arcképcsarnokban találtam 1580-ból. **Theodor de Bèze: Icones id est verae imagines virorum doctrina simul et pietate illustrium...quibus adiectae sunt nonnullae picturae quas emblemata vocant. Genève, Laonius, Johannes, 1580.** Ez azért is ritkaság, mert a reformátorokra nem igazán volt jellemző, hogy portrékat készítettek volna magukról. Kevés kép maradt fent, de ebben a könyvben Kálvin mellett láthatjuk még Bullingert, Melanchton és Zwinglit is. Ha Kálvinról beszélünk, természetesen nem maradhat ki fő műve, az *Institutio sem.* Az itt látható könyv az *Institutio* 1568-as kiadása, sajnos már erősen restaurálásra szorul. **Institutio christianae religionis Genevae [Genève] : Perrinus, 1568.** Érdekes, hogy tulajdonosa(i) nemcsak aláhúztak fontosnak vélt részeket, hanem megjegyzéseket is tettek, melyek mind latin nyelven íródtak.

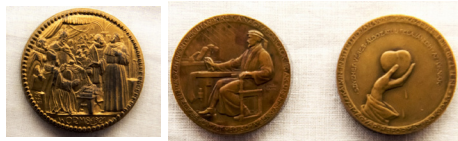
Két színes térkép is segíti a látogatókat annak megismerésében hogy mely vallási irányzatok, hogyan terjedtek el, és maradtak meg Európában, illetve hogyan oszlottak meg a felekezetek a 16. századi Magyarországon. Két dekoratív, 17. századi ónkanna is került a tárlókba, az **1668-as orgoványi bortartó kannát angyalok tartják a szárnyaikon.**

Fő helyre került az a könyv, amely az 1567-

es debreceni zsinaton elfogadott nyilatkozatot tartalmazza. Ennek az eseménynek most bemutatott dokumentumát Méliusz Juhász Péter tette közzé: **A Debreczembe össze gyűlt kereszti praedikatoroknak, igaz es szent irás szerint valo vallásoc... Debrecen, Török ny. [1567.]** Ebben a kötetben Méliusz Juhász Péter több műve is szerepel, köztük válogatott prédikációk és a János jelenések magyarázata.

A kiállításon látható az a plakett is, amely a **reformáció 1917-es, négyszázadik évfordulójára készült.** A dombormű Luther Mártont ábrázolja a worms birodalmi gyűlés előtt, szerzetesi ruhában védi meg tanait. Hátlapján a felirat „*Erős vár a mi Istenünk!*” A másik plakett mindkét oldala látható, melyet Kálvin főművének, az *Institutionak* 400 éves évfordulójára adták ki. Az érem 1936-ban készült, Berán Lajos alkotása. Egyik oldalán Kálvin jelképe, a tenyérben elhelyezkedő szív látható, ahogyan felajánlja szívét az Úrnak. Az érmekezt ezüstből és bronzból is elkészítették.

A műemléki tér kiállítása alcímet is kapott: „*A Szentléleknek gyönyörűséges patikája*” – Károlyi Gáspár a Bibliát jellemezte így. Középpontba három impozáns Biblia került, hiszen Luther népszerű fordítása egész Európában elindította a mozgalmat: mindenki nemzeti nyelvén olvashatja a Szent Írást.

1517
2017500
reformációHÍREK ÉS
ESEMÉNYEK

Középre került a Vizsolyi Biblia első példánya, amely 1590-ben jelent meg. Látogatóink közül sokan kifejezetten azért keresik fel kiállításunkat, hogy a Vizsolyi Bibliát megtekintsék: **Szent Biblia, az az Istennec O és Wj Testamen-tu-manac prophétac es apostoloc által megira-tott szent könyvei. Ford. Caroli Gaspar. Vizsoly, Mantskovit Bálint, 1590.** Látható továbbá a Vizsolyi Biblia nyomdai kéziratának másolata is, amelyre a 80-as évek elején Szabó András irodalomtörténész talált rá munka közben az OSZK kéziratárában.

Egy teljes Luther-Biblia található mellette: **Biblia Das ist: die gantze Heylige Schrift/ Teutsch/ Doct. Mart. Luth. Frankfurt am Mayn [Frankfurt] : Egenolff Druck., 1595.** A hugenottákra és Kálvinra emlékezve egy francia Biblia került harmadik tárlóba: **La Sainte Bible qui contient le Vieux et le Nouveau Testament... Enrichie outre les anciennes notes... de la pluspart de celles de Diodati... Le tout disposé en cet ordre par les soins de Samuel des Marets, Henry des Marets. Amsterdam, Elzevir, 1669.** A Biblia különlegessége, hogy az 1588-as úgynevezett Genfi Biblia szövegét is hozzá, magyarázatokkal és jegyzetekkel ellátva két humanista tudós által – Samuel Maresius, a groningeni egyetem alapító tanára és fia Henry,

delfti lelkipásztor alapos munkája nyomán. Az Elzevir család a leghíresebb németalföldi nyomdász családok egyike, melynek nyomtatványai igényes és hibátlan kivitelezésükről ismertek. Azt, hogy könyveik elegáns alakjukkal, tökéletes szedésükkel és nyomásukkal, szép papirosukkal igen nagy becsben álltak, ez a kötet is bizonyítja.

Kétoldalt a tárlókat a reformátusok két alapvető hittételének a Heidelbergi Káténak és a II. Helvét Hitvallásnak szenteltem. III. Frigyes pfalzi választófejedelem azzal bízott meg egyetemi tudósokat, lelkipásztorokat, hogy a Biblia alapján írjanak olyan népkönyvet, amelyből minden református hívő tisztán és igazán megismerheti a keresztyén vallást. A káté rövid idővel 1563-as kiadása után magyar nyelvterületen is ismertté vált. A szatmárnémeti nemzeti zsinat 1646-ban kánonilag kimondta, hogy a Heidelbergi Káté „mindenütt megtartassék és taníttassék”. Magyar nyelven először 1577-ben jelent meg Pápán, Huszár Dávid nyomdájában. A könyvtár tulajdonában lévő legkorábbi kiadás az 1607-es, Szenczi Molnár Albert fordítása: **Kis catechismus, avagy a keresztyén hitnek részéről rövid kérdésekben és feleletekben foglaltatott tudomány: Szedetöt az Haidelbergai öreg catekismusból. Herborn, 1607.** Az 1770-es debreceni kiadást feltehetően Ráday Gedeon unokája lapozhatta és írta bele a nevét.

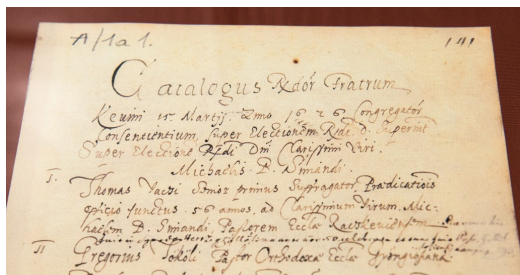

1517
2017

500
reformáció

HÍREK ÉS ESEMÉNYEK

A II. Helvét Hitvallásnak több különleges kiadását, köztük az elsőt is megtaláljuk: **Confessio Helvetica**, azaz az keresztyéni igaz hitről való vallástétel melyet elsőben Helvetiában irtanac...annakutána 1567 esztendőben Magyar országban is... bevőttenec... Magyarul fordítottat az együgyüveknek épületekre és javokra. SZENCI CSENE PETER által. I. Pet. 3. v. 15. *Legyetec pedig készec mindenkoron meg felelni nagy alázatossággal és boecsülettel azoknac, az kik számot akarnac venni az ti ben-netec való reménységről.* Oppenheim, 1616.

Kiemelt helyet kapott levéltárunk legrégebbi jegyzőkönyve, az úgynevezett Simándi-protocollum – 1629. A jegyzőkönyv digitalizálása lehetővé tette, hogy 1629. április 4-én, a Ráckeven tartott Simándi B. Mihály ráckevei prédikátort szuperintendeséül megválasztó egyházkerületi közgyűlés tagjainak jegyzékét másolatban közze tethessük. **Simándi Bodó Mihály** 1625-ben Ráckeven lett lelkész, a következő év március 15-én püspökévé választotta az alsóduna-melléki egyházkerület. 1628-ban átdolgozta az addig itt is érvényben volt hercegszölösi kánonokat s a következő évben kilenc pontból álló utasításokkal pótolta. Tevékeny püspöksége alatt a kerületben történeteket szorgalmasan megörökítette, ebbéli működésének köszönhetjük a fennmaradt sorokat.

Ráckeve kapcsán röviden bemutatom a korabeli Duna menti települést, amely ekkortájt a 16. századi magyar reformáció egyik virágzó központjának számított. Az „idegenvezető” pedig nem más, mint **Skaricza Máté (1544-1591), Ráckeve tudós, református prédikátora**, akit még a távoli Heidelbergben is a helvét irányt követő magyarországi protestánsok legnagyobbjai, Szegedi Kis István, Méliusz Juhász Péter, Károlyi Gáspár mellett emlegettek. Életműve és életútja elválaszthatatlanul összeforrt szülővárosával, Ráckevével és **mesterével, az európai híré teológussal, a már említett Szegedi Kis Istvánnal (1505-1572)**. A szakirodalom érthetően együtt tárgyalja kettőjük pályáját, beillesztve a hódoltság mezővárosi kultúrájának keretei közé. Neki köszönhetjük Szegedi Kis István életrajzát és fennmaradt képmását is: **Theologiae sincerae loci communes de Deo et homine... tabulis...illustrati: Szegedinus, Stephanus. - Vita Stephani Szegedini: SKARICZA Máté. Basel, 1585.**

Nagyon sok szeretettel várok minden kedves kollégát, ünnepeljük egész évben az 500 éves reformációt!

*Kovácsné Pázmándi Ágnes
Dunamelléki Református
Egyházkerület Ráday Könyvtára*

KITEKINTŐ

AZ ERÉNY ÚTJA A TUDOMÁNYOK HEGYÉN

**Recenzió Baritz Sarolta Laura OP Háromdimenziós gazdaság –
Lehet gazdálkodni erényetikai paradigmában című könyvéről**

Háromdimenziós gazdaság –
Lehet gazdálkodni erényetikai
paradigmában, Baritz Sarolta Laura
OP doktori értekezéséből írott könyvét
a magyar nyelvű közgazdasági irodal-
lom úttörő írásaként köszönhetjük.

A mű, melynek célkitűzése a gazdaságról való
gondolkodást és a gazdasági gyakorlatot elemelni
annak fizikai, anyagi síkjáról, e törekvésében filo-
zófiai indíttatású, amennyiben a szerző a gazdaság
anyagi elemén túlmutató lényegének és céljának
keresésre vállalkozik. Nem is olyan magától érte-
tődő küldetés ez a közgazdaságtan és a menedzs-
ment esetében, amely definíció szerint az anyagi
valóság szisztematikus elemzésére és alakítására
hivatott. Nincs is szokásban ezért számon kérni
rajta a valóság nem anyagi dimenzióinak magya-
rázatát vagy szolgálatát, sőt, az ilyen törekvést a
főáram azzal a váddal illeti, hogy a tudományos
módszer és a professzionális cselekvés körén kí-
vül eső területekre merészkedik.

Ezzel az állásponttal száll vitába a mű, amikor
– hazánkban az elsők egyikeként – radikálisan
új definíciós keretbe helyezi a közgazdaságtant.
Eszerint a közgazdaságtan nem a szűkös erő-
forrásokkal való gazdálkodás, a racionális vá-
lasztás, az ösztönzők vagy a játékok tervezésé-
nek tudománya, hanem az emberi kiteljesedést
szolgáló rendszer elmélete. Az emberi kitelje-
sedés indikátora pedig a boldogság, amely az
utóbbi időben a pszichológiai és közgazdasági
kutatások egyik legnépszerűbb témájává elő-
lépve publikációk ezreinek szolgáltató aporópát.
A domonkos rendi szerzetesnővér munkájának
megkülönböztető jellegét az adja, hogy tovább-
megy ezen az úton és az Aquinói Szent Tamási

hagyományból merítve felteszi a
kérdést, egyáltalán a boldogság-e a
legnagyobb jó, a boldogság-e a vég-
ső cél. Vagy inkább a Jó maga a cél,
a boldogság pedig a velejárója?

És mit tehet ezért a gazdaság? A jó-
ról való szisztematikus gondolkodást etikai és
nem közgazdasági feladatnak szoktuk tekinte-
ni, a közbeszéd szerint pedig a gazdaság igen-
csak hiányt szenved etikából. Az igazi nehézség
ezzel szemben az, hogy tobzódik az etikákban.
Alternatív etikák egyidejűleg versengenek egy-
mással, és mindegyik a helyes, hatékony, ra-
cionális, igazságos választással kecsegtet (pl.
utilitarista etika, libertárius etika, egalitárius
etika). Az erényetika ebben a versengésben azt
képviseli, hogy a jó mibenléte nem vélemény
vagy szubjektív preferencia kérdése, hanem
az objektív értékrend csúcsa, a jó megvalósu-
lásához pedig az erény, vagyis a jó megtételé-
nek gyakorlása útján szerzett készsége vezet el.
Boldogságra ezért nem akárminek a választása,
hanem a jó választása vezet, más szóval bol-
doggá a jó tesz. Ez által pedig a Jó, amennyiben
a gazdaságra az emberi tevékenység és együtt-
működés keretéként tekintünk, máris gazdasági
kérdéssé is válik.

A „jó”-k hierarchiájának gazdag filozófiai és
teológiai irodalma van, melyet a szerző könyvé-
ben kimerítően bemutat. Erényetikai perspektí-
vából a gazdasági szféra javai is transzcenden-
sek, mert túlmutatnak önmagukon – nemcsak
használati értékük van, nemcsak szükségletet
elégítenek ki, hanem erkölcsi jót vagy rosz-
szat is közvetítenek. Az erkölcsi jó immanens
az anyagi létezőben, mert benne ölt testet és

belőle ismerhető meg, innen érthető meg tehát a gazdasági javak igazi természete. A közgazdaságtant így nem visszaszorítani kell a hasznos javak dimenziójába – mint azt néhány téves bíráló javasolja – hanem az erkölcsi jó gazdaságban való megvalósulásának elemzését kell rajta számon kérni.

A könyv a doktori értekezés szerkezeti és stílusbeli jellegzetességeit megtartva, két részből épül fel. Az első részben részletesen olvashatunk a paradigmák, etikák, boldogságok, emberképek és a jók hierarchiájának elméleti összefüggéseiről, a második rész pedig a szerző kérdőíves kutatásának eredményeit mutatja be. A műből képet kaphatunk a közgazdaságtan emberképe, a homo oeconomicus egy alternatívájáról, az „erényetikai emberről” (homo reciprocans), aki „az ész használata révén felismerve az objektív jó-t, igyekszik szert tenni az erkölcsi, észbeli erényekre; és ezek által egy cél felé törekedve, szabad akarattal, a természete szerinti kiteljesedést elérni. Kiteljesedése az objektív értékrend logikájában történik, a hasznos „jó”-k, a gyönyörködtető „jó”-k és az erkölcsi „jó”-k szférájában, melyek közül legfőbb az erkölcsi „jó”. Tetteinek erkölcsi értékét a tett szándéka, indítéka, célja, tárgya és körülményei határozzák meg. Természetes hajlama van a társas létre, amely a közösségiségben, a kölcsönösség (reciprocitás) gyakorlásában, a közjó megvalósításában mutatkozik meg, a valódi önszeretet, az erkölcsi barátság, az amor amicitiae, és a tuizmus alapján. Inkább a belső (intrinzik) motivációk jellemzőek rá. Gazdasági cselekvésbe az objektív önérdék alapján lép, amely által megvalósítja a háromdimenziós gazdasági rendet.”

A szerző, hogy megrajzolja számunkra az erényetikai ember képét, és bizonyossággal szolgáljon az erényetikán alapuló gazdasági cselekvés lehetőségéről, modellezést alkalmaz, mint tudományaink rendszerint, mikor az emberről és az emberi viselkedésről akarnak valamit ki-

kutatni. A modellezés lényege, hogy lehántjuk a valóságban komplexen létezőről azokat a tulajdonságait, melyek a vizsgálat szempontjából nem bírnak befolyásoló erővel – kényszerűen tesszük ezt, mert a valóság összetettebb és részletgazdagabb annál, mint amit megfigyelni képesek vagyunk. A jó modellezés elhagyja a lényegtelen és meghagyja a lényegi vonásokat, a redukció pedig nemcsak elkerülhetetlen, hanem nagyon is hasznos velejárója a folyamatnak. Szükségtelen és használhatatlan az 1:1-es kép, ha térképre van szükségünk, hogy kijussunk az erdőből, ugyanakkor, ha a táj szépségeiről kell mesélnünk, eszünkbe sem jut az a sematizált, kicsinyített rajz.

A modellekkel két hibát is el tudunk azonban követni. Az egyik, amikor mégis eltekintünk egy lényegi vonástól, amitől nem lett volna szabad eltekinünk, és a modellünket megfosztjuk ettől a tulajdonságtól. A másik, amikor elfeledkezünk a tudományos vizsgálódás által kínált magyarázat parciális mivoltáról, és totális magyarázatot faragunk belőle. Ekkor válik egy tudományág -izmussá, ideológiává, amely a filozófiával ellentétben megszűnik kapcsolatban maradni a valósággal. A tudományosság öve alatt azzal az ígérettel kecsegtet, többet megértet velünk a valóságról, de csak téves indukcióna vezet minket. Így járunk mi is gyakran a közgazdaságtan emberképevel, a homo oeconomicus-szal, mellyel az ember gazdasági viselkedésének mozzanatait igyekszünk kikutatni: megfosztva modellünk az emberi természet elidegeníthetetlen jegyeitől – legfőképp a természeti meghatározottságtól, a közösségségtől és az anyagon túli végtelenre való nyitottságtól – elégtelen válaszokkal szolgálunk a jóról és boldogságról szóló kérdésekre. A homo oeconomicus-t ezért kritika leginkább nem is a tulajdonságaiért illeti, hanem mert egyszerűen nem hasznos. Miért elégednénk meg ezzel a lecsupaszított emberképpel, ha ennél sokkal többet is el tudunk mondani az emberről?

Az alternatív modell, a homo reciprocans sem pontos mása, de egy kiterjesztett képe az embernek, a gazdasági térben is komplexen létezőnek, akiben kényszer, érdek és barátság egyszerre munkálkodik. Ha hallgatunk Goethe-re, tudományainkban is megválogatjuk emberképeinket, mert ha az embert csak olyannak vesszük, mint amilyenek látjuk, ezzel tulajdonképpen rosszabbá tesszük, de ha olyannak vesszük, mint amilyennek lennie kellene, ezáltal azzá tehetjük őt, amivé lehetne.

Laura nővér áttekintést ad az erényetika alapvető fogalmairól és az erényetikai örökség mérföldköveiről, melyből laikusok számára

is elsajátítható az erényetika „nyelve”. Bátran ajánlható olvasmány ezért elégtelen válaszokkal birkózó közgazdászok és mindennapi dilemmákkal szembesülő gazdasági szakemberek számára is, akik körében remélhetőleg termékeny párbeszédet serkentenek a leírt gondolatok. A könyv minden olvasóját az erény útjára hívja, mely a tudományok hegyének egy 19. századi angol allegóriájában át a nyelvek kapuján, a zűrzavaros civakodáson, a badarságok hegyén és a tévelygések erdején végül az igazság templomához vezet.

Raciborski Eszter

ÖRÖKZÖLD

A NEMZETKÖZI SZELLEMI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÚJ EREDMÉNYE

Az irodalmi termelés egyre emelkedik, a tudományok mind finomabb elágazásokra specializálják magukat, sőt a pesszimizták már a könyvtáraknak – melyekben egyedül volt a tudományosság egyetemessége érezhető – felosztását és egymástól független különleges gyűjteményekbe való tagozódását is jövendőlik. Senkinek sincs már az az áttekintése korának tudományos termelését illetően, amellyel még egy Leibniz rendelkezett, senki sem tudja maga erejéből még a saját tudományos szakterületének irodalmi termelését sem áttekinteni. Felmerül tehát a kérdés: hova vezet mindez? Oda jussunk-e, hogy egy tudós se tudja, mi történik saját szakmájában, hogy ugyanazokért az eredményekért mindig újra kelljen dolgozni, hogy régen megcáfolt nézetek új eredményekként legyenek feltálatva és elismerést találjanak? Milyen eszközöket kell felhasználnunk e zűrzavar elkerülésére s oly racionális munkarendszer felállítására, amely egyedül biztosít célravezető haladást? Erre

csak egy orvosság van és éppen a munkamegosztás váltja valóra ezt a lehetőséget: folyamatos periodikus bibliográfiák megteremtése és kiépítése, melyek közlik a tudósokkal az új kutatások címismertét, sőt fejlettebb alakjukban kritika és ismertetés formájában módot nyújtanak tájékozódásra és esetleg ítéletalkotásra. De mire valók egyes tudományágak legkiválóbb bibliográfiái, ha azokat a tudósok nem használják, ha – mint gyakran sajnálatos kell hivatott helyen megállapítani – ezek még a szakkörökben sem váltak közkinccsé? Valljon-e kudarcot a gyakorlatban az az elméletben minden tudós által elfogadott elv a tudomány nemzetköziségéről, csak azért, mert a külföldi kutatások eredményeit csak nagyon gyéren hozzák másutt nyilvánosságra és mert a külföldi bibliográfiák ismerete és használata még eddig nem ment át a tudósvilág vérébe?

Ilyen gondolatmenetből származott évekkel ezelőtt Marcel GODET, a berni svájci nemzeti könyvtár igazgatója Index Bibliographi-

cus-ának terve, mely nemzetközi jegyzéke különböző tudományok bibliográfiai folyóiratainak és a Népszövetség védnöksége alatt mint annak első bibliográfiai kiadványa 1925-ben jelent meg, magában foglalván 1002 folyóirat bibliográfiai adatait. Ezzel egy addig semilyen alakban meg nem valósított munka nyert megoldást, amely teljes és kényelmes áttekintést nyújt minden ország és minden szakma folyó bibliográfiáiról s így mintegy kulcsa a jelenkor tudományos termelésének.

A bevezető szavakban vázolt tudománypolitikai helyzet azonban még változatlanul fennáll és ezért komoly vizsgálat tárgyává kell tennünk, hogy e mű, melynek adatait 1923-ban és 24-ben, tehát már hat vagy hét éve gyűjtötték, még mindig megfelel-e céljának? Nem avult-e már el? A bibliográfiai folyóiratok jegyzékének időről-időre újjal való pótlása elválaszthatatlanul hozzátartozott az eredeti tervhez. Az index bibliographicus szellemi atyja, GODET eleve tisztában volt azzal, hogy a «bibliographies courantes» időközönként megjelenő jegyzékének magának is egy «bibliographie courante»-nak kell lennie, ha tartósabb hatást akar vele elérni. Mert a dolog természetében rejlik, hogy az úgynevezett «másodfokú bibliográfia» hamarabb avul el, mint a többi bibliografikus segédeszköz, különösen ha folyó bibliográfiákra terjed ki, mint a jelen esetben is. Mert a tisztán bibliográfiai folyóiratok gyakran nagyon rövid életűek, viszont a többieknek, amelyek csak részben bírnak bibliográfiai tartalommal, értéke és anyaga az évek folyamán igen nagy ingadozásoknak lehet alávetve, miután a szerkesztőség kényétől függ, hogy mekkora terjedelemben hozza folyóiratának bibliográfiai függelékét.

Így nemcsak újabb bibliográfiai folyóiratok megindulása következtében keletkeztek hiányok az «index»-ben, melyek ennek értékét idővel leszállítják, hanem még inkább a számos, ma már nem helytálló adat folytán,

amely vagy olyan folyóiratra hivatkozik, mely ma már megszűnt, vagy olyanra, mely azóta megváltoztatta bibliográfiai karakterét. Ha az első bajt még egy rég ismert orvossággal gyógyíthatnók is, a másik baj ellen csak egy radikális kúra, az anyag tökéletes újrafeldolgozása segíthet. És ennek a munkának itt van az ideje. Ez a kérdés 1928 őszén vetődött fel, az indító okot hozzá egy hasonló terv befejezéshez közeledése szolgáltatta. Ez a szellemi tudományok bibliográfiai folyóiratainak jegyzéke, melyet a «Nemzetközi Akadémiai Unió» a «Népszövetségnek a nemzetek szellemi együttműködésére alapított intézet»-ével együttesen készít elő kiadásra. A két vállalkozás egymáshoz való viszonyának vizsgálata közben a Népszövetség könyvtári szakértői olyan éles különbségeket állapítottak meg munkamódban és célban, hogy lemondtak a két terv összeolvasztásáról. Egyidejűleg azonban fellángolt az «index bibliographicus» felújítása iránt való, mindaddig mérsékelt érdeklődés. 1929 febr. 11-13-án beható vita után elhatározták a «Szellemi együttműködést fejlesztő intézet» párizsi könyvtár konferenciáján – melyen GODET berni igazgatón kívül különösen KRÜSS, berlini főigazgató pártolta igen melegen a tervet – egy bizottság megszervezését, melynek feladatává egy tervezet kidolgozását és előterjesztését tették. A bizottság tagjai: GODET, KRÜSS és a párizsi Nemzeti Könyvtár főigazgatója, ROLAND-MARCEL lettek. Ez a bizottság 1929. március 21-iki összefövetelén tanácskozás tárgyává tette, két részletes tervezet alapján, a kivitel módját. Az egyik tervezet GODET-től, a másik e cikk írójától származott. Mindkettőnek részletes, gondos megfontolása után, a GODET-féle terv alapulvételével, egy mérvadó terv dolgoztatott ki.

A terv végleges alakja, annak ellenére, hogy az első eszme alapján készült, attól néhány pontban mégis különbözik. A két legfőbb kü-

lönbség a berlini Állami Könyvtárnak a felelős szerkesztőségbe való bevonása és evvel kapcsolatban a bibliográfiai egyes adatoknak kibővítése. GODET maga is kíváncsi volt arra, hogy egy egészen nagy Nemzeti Könyvtár vegye át a kiadást, vagy vegyen részt abban, mert az első kiadás szerkesztése arra a tapasztalatra juttatta, hogy a központnak jelentett sürgős és szükséges pótlások és ellenőrzések a Svájci Nemzeti Könyvtárban nehézségekbe ütköztek. Milyen más helyzetben vannak a milliós könyvtárak, melyek a külföldi bibliográfiai folyóiratoknak legalább túlnyomó részét járatják! Bennük a hiányzó adatok pótlása nem járna nehézséggel és a javítások és kiegészítések is megbízhatóbbak lennének. KRÜSS főigazgató ajánlatára a berlini Állami Könyvtárt szemelték ki erre a célra, mert az Index Bibliographicus első kiadásának tanúsága szerint [1002 folyóiratról Németországra 224, Franciaországra 130, Nagybritanniára 89 és az Egyesült Államokra 63 esik], a világ összes államai közül Németország tulajdonában van a legtöbb folyó bibliográfiai periodica. GODET mellett e cikk íróját bízták meg a kiadással. A személyi kérdés ilyen megoldásától három előnyt remélnek: az 1925-ben GODET által kiadott első kiadásnál szerzett tapasztalatok felhasználását, a berlini könyvtár folyóiratosztálya bő anyagának értékesíthetését és végül az «Internationale Bibliographie des Buch- und Bibliothekswesens»-szel való szoros kooperáció eredményét, mely közvetlenül és természetesen fog válni azáltal, hogy e cikk írója fenti bibliográfiai, könyvtár- és könyvtudományi évkönyv társkiadója. E terv kivételét a fent vázolt alakban, 1929 júliusában a szellemi együttműködést irányzó bizottság gyűlésén elhatározták és ezt a határozatot szeptemberben, a Népszövetség nagygyűlésén, Genfben

elfogadták. Ezzel a Népszövetség messzire ágazó organizációja hivatalosan e vállalkozás mellé állt; a Népszövetségnek a szellemi együttműködést irányzó intézete fogja a kiadást vállalni, valamint a német bizottságot munkájában anyagilag is támogatni.

A vállalkozás kivitele eszerint biztosítottnak látszik. A munkamódszer kompromisszumot állít fel a centralizálás elve és a decentralizálás között, mely jó eredményeket ígér azáltal, hogy Berlinben egy elosztó, kiegészítő, rendező és végső fokon felelős központot állít fel, a kidolgozás munkáját pedig, mint az az Index első kiadásánál is történt, az egyes országok nemzeti könyvtáraitra bízva, hogy saját országukkal szemben, különösen az esetleges kihagyások miatt viseljék a felelősséget. Senki sem vonhatja kétségbe, hogy ilyen munka a nemzet könyvtárának feladatait túl nem haladja. Szűk látókörű álláspont volna, ha a központi könyvtárak feladatukat országuk irodalmi termelésének gyűjtésével és az utókor számára hozzáférhetővé tételével kimerítettnek tekintenék. Nem, – saját generációjukkal szemben még más kötelességük is van. Minden alkalmat meg kell ragadni a tudomány és az ismeretek pozitív terjesztésére, tudakozó- és csereirodák felállítására és központi bibliográfiai feladatok elvállalásával országuk könyvtártudományi központjává kell válni, hogy esetleges nemzetközi könyvtári feladatokban való együttműködéssel országukat méltón képviseljük és az ügyet illetően előmozdítsák. Reméljük, hogy az ilyen bibliográfiai vállalkozásoktól együttműködésre fel szólított könyvtárakban és más intézetekben megvan a valódi idealizmus és odaadó munkakészség, s akkor a siker el nem maradhat.

(Berlin.)

Forrás: Vorstius, Joris : A nemzetközi szellemi együttműködés új eredménye in Magyar Könyvszemle 36 (1929/3-4) 165-169.

A HÚSVÉTI MISZTÉRIUM

Világszerte ismert kifejezéssé vált a *húsvéti misztérium*. Egyre gyakrabban találkozunk vele mind a teológiában, mind a liturgikus imádságokban. (...) A misztérium – ahogyan már Szent Pál is használta – olyasmit jelent, ami kinyilvánul, jelenvalóvá lesz, jelek által felfogható és megismerhető: Isten megjelenését, akaratának és szeretetének kinyilvánulását jelenti.

Isten üdvözítő szeretete Jézus Krisztusban nyilvánult ki tökéletesen. Jézus egész élete misztérium. Életének a csúcsa, legnagyobb és legjelentősebb eseménye: az ő halála és feltámadása (ide számítva mennybemenetelét, megdicsőülését is). Ezt a végtelen értékű krisztusi eseményt foglalja össze a „húsvéti misztérium” kifejezés. Az [Egyház] (...) ezért állítja ezt a kifejezést mind az üdvtörténeti teológiai szemlélet, mind a gyakorlati keresztény élet központjába: „Az emberek megváltásának és Isten tökéletes dicsőítésének ezt a művét, amelyet az isteni hatalom nagy jelei mutattak meg előre az Őszövettség népének, Krisztus, az Úr beteljesítette. Elsősorban boldogságot adó szenvedésének, a halálból való feltámadásának és dicsőséges mennybemenetelének húsvéti misztériuma által, mert ebben „halálunkat a maga halálával lerontotta, és feltámadásával visszaállította az életet” (húsvéti prefáció).”

A húsvéti misztérium jelentésének azonban csak egyik részét foglalja össze a kifejezés történeti vonatkozása, vagyis hogy Jézus földi életére, legfőképpen halálára és feltámadására utal, és ezekre

emlékeztet. Jézus Krisztus élete ugyanis nem egy emberi élet a sok közül, hanem egyetemes élet az emberekért. Mindenki életéért való élet, még pontosabban (így is lehet mondani): mindenki élete. Múlt, jelenre és jövőre vonatkozó élet, ahogyan korunk neves teológusa, *Gottlieb Söhngen* írja: „Krisztus üdvözítő tetteinek kettős, vagy helyesebben, hármas oldala van. Először is történelmi tények, s mint ilyenek egyszerűek, és a múlt időhöz tartoznak visszahozhatatlanul. De mégsem pusztán történetek vagy tények, hanem üdvtörténetek vagy üdvtények... Isten Lelke által, aki maga az örök élet és az örök élet teremtetője, Krisztus üdvözítő tettei tovább élnek és jelen vannak. Krisztus üdvözítő műve tehát történelem és misztérium egyszerre. Mint isteni misztérium állandó jelenben él tovább Isten Lelke által. Krisztus üdvözítő tettei továbbá tanító és kötelező példa is a mi erkölcsi törekvéseink számára. Krisztus üdvözítő műve tehát történelmi tény, isteni misztérium és erkölcsi minta.”

A húsvéti misztérium így nemcsak emlékezés számunkra, hanem krisztusi tanúságtételünk alapja, életelv a jelenben és jövőnk (reménységünk) ereje. A keresztény élet csak a halál és feltámadás ket-tősségében és együvértartozásában valósulhat meg, mert „nagypénteket és húsvétot csak úgy nézhetjük, mint szigorúan egységes eseménynek, Krisztus egzisztenciájának két, lényegileg egymásra vonatkozó megnyilvánulását.”

Karl Rahner

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2017. március 22.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229